

משטרת ישראל
אגף חקירות ומודיעין

-בלמ"ס-

נוהל זה הותר לעיון על פי חוק חופש המידע

			נוהלי אח"מ
מספר: 300.01.320	תת-פרק: כללי	פרק: חקירות	
שם נוהל: טיפול המשטרה בירי של אזרח במפגע באירוע לאומני			תאריך פרסום: 25/07/2023
			תאריך תחילה: 25/07/2023
			תאריך ביטול:
			נוסח: 1

1. כללי

- א. חקירת אירוע שבו ביצע אזרח חמוש בכלי נשק המוחזק כדין (להלן: "היורה"), ירי לעבר מפגע באירוע לאומני, מציבה דילמת התנהלות בפני משטרת ישראל, מחד, על פניו מדובר בירי למטרת הגנה עצמית, עקב היותו של האזרח במצב של סכנה לחייו או לחיי הסובבים אותו, מאידך, נפגע אדם כתוצאה מהירי וייתכן שנגרמו גם פגיעות נוספות מעבר לפגיעה במפגע.
- ב. הדילמה בפניה ניצב קצין האח"ם מתעצמת לנוכח החובה המוטלת על המשטרה לחקור ולהבין את כל פרטי האירוע מחד, ומאידך הרצון לעודד את הציבור להגיב, לחתור למגע ולנטרל את המפגע, במינימום זמן ופגיעות בחפים מפשע.
- ג. חקירת היורה, תפוסת נשקו והכרה במעשה הגבורה שלו, תוך התייחסות לכך שתפוסת נשקו, עלולה להותירו חסר יכולת הגנה למול איומים אפשריים, יצרה צורך בגיבוש הנחיות ייחודיות באשר לאופן הטיפול הרגיש במקרים אלה. בנוסף, התנהלות שונה של היחידות באירועי נטרול מפגע, יצרה צורך באחידות דרכי פעולה.
- ד. נוהל זה מותיר מתחם שיקול דעת בידי היחידות והמחוזות, ומאפשר לקצין האח"ם המחוזי לקבל החלטה נבונה ומושכלת בקשר לתהליך החקירה והתפוסה של הנשק, על פני פעולה 'אוטומטית' של חקירה באזהרה ותפוסת כלי הנשק היורה.
- ה. נוהל זה עוסק רק במקרה שהירי במפגע בוצע על ידי אזרח כאקט שעל פניו הוא בבחינת "הגנה עצמית", קרי, במקרה בו נשקפה לו או לסובבים אותו סכנת חיים ממשית ומידית מידי מפגע, ולאחר פעולות החקירה הראשונות, עולה תמונה של אירוע על רקע לאומני, וכן כי רק המפגע נפגע מהאירוע ולא אחרים, או שאין כל פגיעה בנפש באירוע.

2. השיטה

א. הנוהל עוסק במקרים בהם אזרח המחזיק נשק כדין וברישיון (להלן: "היורה") ביצע ירי לעבר אדם אחר (להלן: "המפגע") במסגרת אירוע שבו המפגע פגע או ניסה לפגוע בחיי אחרים.

ב. עם קרות האירוע תיפתח חקירה על מנת לחקור את נסיבות האירועים – הן את מעשיו של המפגע והן את התנהלותו של היורה. במסגרת החקירה יפעלו החוקרים ואנשי אח"ם לאסוף ממצאים מהשטח בצורה מהירה ויסודית, על מנת לנסות לקבוע ממצאים ראשוניים לגבי נסיבות האירוע.

ג. אם לאחר איסוף ממצאים ראשוניים, קבע קצין אח"ם מחוזי (ובהעדרו רענ"ח המחוז), כי התקיימו כל אלה:

(1) מדובר בניסיון או בפגיעה בחיי אדם על ידי מפגע על רקע לאומני;

(2) היורה פעל מתוך הגנה עצמית;

(3) בעקבות פעולתו נפגע או נהרג רק המפגע, או לחלופין לא נפגע אדם כלל;

(4) הירי הופסק מיד כשנפסקה סכנת החיים.

יחליט קצין אח"ם מחוזי לזמן את היורה למסירת הודעה במשטרה למועד הקרוב, ללא עיכובו, ונשקו של היורה לא ייתפס מיידית.

ד. לא נתפס הנשק מיידית, היורה יקבל זימון למועד הקרוב למתן עדות וכן לבדיקת נשקו, אם יש צורך בכך, זאת לאחר החתמתו על התחייבות שלא יעשה כל פעולה בנשקו (כגון: שינוי בכלי הנשק, תיקון, תחזוקה שוטפת, החלפת חלקים או כל שינוי אחר בנשק לרבות מכירתו) ושהוא מתחייב להביאו לבדיקה במשטרה במועד שיידרש.

ה. בכל מקרה אחר מהמתואר בסעיף לעיל (אין חשד לרקע לאומני, יש ספק לגבי טענת הגנה עצמית, נפגעו אחרים מלבד המפגע) יש לפעול לתפיסת הנשק של היורה מיידית אלא אם החליט ר' אח"ם אחרת. בנסיבות אלה יוכל ק' האח"ם המחוזי להחליט לגבי עיכוב היורה לחקירה באופן מידי או לזמנו למועד קרוב לתחנת המשטרה לצורך חקירה כעד/חשוד על פי נסיבות המקרה.

ו. אם החליט קצין האח"ם המחוזי לחקור את היורה בהודעה פתוחה לאור נסיבות המקרה, ובמהלך החקירה עולה חשד לביצוע עבירה מצדו של היורה, יש להזהיר את היורה כולל הודעה על הזכויות המגיעות לו ולהמשיך בחקירה באזהרה.

ז. במקרה בו נפצע המפגע ולא נהרג (ולכן סביר שניתן יהיה לגבות ממנו גרסה בהמשך ולהעמידו לדין), כמו גם במקרים בהם בוצע ירי במספר כלי נשק בזירה, יש לקחת בחשבון את הטענות שניתן יהיה להעלות לאחר מכן במסגרת המשפט, וזאת לצורך ההחלטה מה ייעשה עם היורה ועם הנשק. במקרים אלה, ישקול ק' האח"ם המחוזי לתפוס את הנשק בו במקום ולגבות עדות מיידית מהיורה, על מנת למנוע טענות עתידיות של פגמים בחקירה.

ח. החליט ק' האח"ם המחוזי לתפוס את נשקו של היורה, ומדובר ביורה שהחזיק נשק כדין, יסביר ק' החקירות באופן ברור ליורה מדוע נלקח הנשק, ויבהיר לו כי הבדיקה היא למטרת בירור העובדות, שהותרתו בספק עלולה לפגוע גם ביורה עצמו, וכי ייעשה מאמץ לקצר ככל הניתן את הזמן בו מוחזק הנשק בידי המשטרה. לאחר התפיסה, ייבדק הנשק מהר ככל הניתן

והוא יוחזר ליורה (אם אין בו צורך חקירתי נוסף) בזמן הקצר ביותר האפשרי. אם לא ניתן להחזירו, ייעשה ניסיון למצוא פתרון חלופי על מנת שלא להפקיר את בטחונו של היורה עד שיושב נשקו.

ט. בעת תפיסת הנשק יש לבצע את הפעולות האלה:

1) תפיסת הנשק ופריקתו תתבצע על ידי קצין בלבד.

2) **באחריות חוקר הזירה:** צילום הנשק כולל הפרטים המזהים המוטבעים עליו, צילום מחסנית (מחסניות) הנשק, ורישום מזכר על מספר וסוג הכדורים שנותרו במחסנית.

3) **באחריות החוקר המטפל בתיק:** בהתקיים כי הנשק הוחזק ברישיון והוא נלקח לבדיקה קצרה בלבד, יוזן בהערה במערכת הפל"א כי תפיסת הנשק כמוצג היא לצורך דגימת מעבדה והנשק לא נתפס בחשד לעבירה וזאת לצורך דיווח נכון בין מערכת הפל"א לאגף לרישוי כלי ירייה. כמו כן יוזן הערך "לא" תחת הכותרת "העברת דיווח לבל"ס" זאת לצורך שיהיו הדיווח ב- 48 שעות ממערכת הפל"א לאגף לרישוי כלי ירייה.

4) באחריות הקצין הממונה על החקירה:

א) הנשק יועבר ויוחזר מהמעבדה באמצעות רץ, וזאת לאחר שק' החקירות יתאם בדיקת הנשק עם ר' מעבדת נשק.

ב) העברת הנשק לבדיקה במעבדת נשק בתיאום טלפוני מול ר' מעבדת נשק בהתאם לנוהל אח"ס מס' 370.65.017 - "טיפול במוצגים" (נספח ב בנוהל אח"ס - "הנחיות לאריזת מוצגים" ולאחר מילוי טופס הלוואי שבפלא שעניינו: "משלוח מוצגים למעבדת נשק") או כל נוהל אח"ס אחר רלוונטי.

ג) נשק שאינו פרוק לא יתקבל לבדיקה במעבדות מז"פ, והיחידה השולחת תהיה אחראית על הטיפול במוצג, לרבות שיקוף המוצג וזימון איש מקצוע (נשק/חבלן).

5) **באחריות ר' מעבדת נשק בחטיבת הזיהוי:** על מנת לזרז את ההחזרה של הנשק ליורה, במעבדת הנשק תבוצע בדיקה של הנשק בלבד, חוות דעת ערוכה כדין תועבר בהמשך.

6) לאחר בדיקת הנשק והשבתו ליחידה ע"י רץ, וככל שהחקירה (שככל הנראה התקדמה בינתיים) מעלה כי אכן היורה פעל להגנה עצמית והאירוע לאומני, ואם אין מניעה חקירתית אחרת, יוחזר הנשק באישור ק' האח"ס המחוזי ליורה כמפורט בסעיף ג'.

7) כלל הפעולות יתועדו ביומן תיק החקירה.

י. אי החזרת הנשק לאזרח היורה לאחר השלמת בדיקת מז"פ:

1) נמצא בבדיקת מז"פ קשר בין הנשק היורה לבין אירוע פלילי אחר, או עלה חשד לעבירה פלילית מצד היורה, או לאי התאמה לתנאי סעיף ג' לנוהל זה, הנשק יישאר תפוס בידי המשטרה בהתאם לצורכי החקירה. ק' חקירות יזין המלצה לגבי רישיון הנשק במערכת הפל"א, שתועבר לאגף לרישוי כלי ירייה באמצעות ק' רישוי. במקרה שהוחלט לתפוס את הנשק לנוכח פגיעה באחר או ברכוש, ק' החקירות יודא האצת החקירה ככל הניתן, לצורך השבת הנשק.

2) בנסיבות המפורטות בסעיף קטן זה, ק' אח"ם מחוזי רשאי, בכל שלב משלבי החקירה, להעביר בקשה עם המלצתו, באמצעות ר' חטיבת חקירות אל ר' אח"ם, או קצין שהסמיכו ר' אח"ם, להשיב את הנשק ליורה לאחר השלמת הטיפול המשטרתי בנשק.

3) אישר ר' אח"ם או מי שהוסמך על ידו את הבקשה, יושב הנשק ליורה, בכפוף לחתימתו על התחייבות (ראה נספח) להמשיך ולהחזיק בנשק כפי שהוא, ברישיון, תוך התחייבות להציג את הנשק לבקשת המשטרה, בכל עת שיידרש, לכל צורך שיימצא, וכן לא לעשות בנשק כל שינוי, לרבות החלפת חלקים או תיקונים, אלא באישור בכתב מק' חקירות או עד לקבלת הודעה על סיום החקירה.

יא. בחירת מתן נשק חלופי ליורה :

1) נתפס נשקו של יורה, וראה קצין החקירות כי בדיקת הנשק לא תסתיים בתוך שעות ספורות, והיורה הצהיר כי הנשק דרוש לו באופן מידי לשם הגנה עצמית, ימליץ ק' אח"ם מחוזי לר' אח"ם או מי שהוסמך מטעמו לאשר מתן נשק חלופי ליורה (סוג נשק שהוא ירה והוסמך עליו), לפרק זמן קצוב ובהתמלא התנאים המצטברים האלה :

א) בדיקה כי רישיונו של היורה לא יפוג בחודשיים הקרובים.

ב) התקבלה הנחיית רמ"ד כשירותיות תוה"ד על סוג הנשק החלופי אשר ניתן לנפק ליורה (בהתאם לרישיון הנשק וסוג הנשק בו הוא מחזיק כדון).

ג) התחייבות היורה בכתב להשיב את הנשק בכל עת שיידרש.

ד) אישור היורה בחתימתו, כי אין במתן נשק חלופי התחייבות המשטרה או הפרקליטות לקבל את גרסתו בדבר נסיבות ביצוע הירי וקימו של סייג לאחריות פלילית.

2) היורה יקבל אישור חתום ע"י ק' האח"ם המחוזי במזכר על נשיאת נשק חלופי באישור המשטרה.

3) אישור ר' אח"ם למתן נשק חלופי יתויק בפל"א ועותק ממנו יישלח (במערכות) עם דיווח לאגף לרישוי כלי ירייה, באמצעות רמ"ד חו"ד רישוי נשק במחלקת מענה אזרחי.

4) קיבל היורה נשק חליפי, לא יושב ליורה נשקו האישי שנתפס, אלא לאחר שהשיב את הנשק החליפי.

5) באחריות קציני את"ל מחוזים להקצות בנשקיית המחוז כלי נשק ייעודיים ("צבועים") לשם יישום נוהל זה : 2 אקדחי גלוק 9 מ"מ ; 1 אקדח יריחו 9 מ"מ ; 1 אקדח FN 9 מ"מ.

יב. הגשת סיוע ליורה שאיננה נשק :

נתפס נשקו של יורה, בהתאם לצרכים ולטענות אותן העלה היורה, יורה מפקד היחידה החוקרת על הגשת סיוע ליורה, בהתאם למכלול השיקולים, בדרך של הסעת האזרח לביתו על ידי ניידת משטרה, הגברת האבטחה סביב ביתו, וכל מענה אחר אשר יספק ליורה את הביטחון הדרוש לו והיחידה יכולה לספק.

3. פיקוח ובקרה

הממונה על היישום החקירתי של הנחיה זו הוא ק' האח"ס המחוזי.
הממונה על היישום הנישקי של הנחיה זו הוא ק' את"ל מחוזי.

נספח - נוסח כתב התחייבות

אני (שם + ת.ז.) _____ בעל מס' רישיון נשק _____, _____
מתחייב להמשיך ולהחזיק בנשק מסוג (יצרן + דגם + מס"ד) _____
כפי שהוא ברישיון, למשך _____ ולהציג את הנשק בכל עת, כפי שיידרש על ידי המשטרה.

_____ בעל רישיון נשק

_____ שוטר מאמת

_____ תאריך:

*יצורף לתיק החקירה